

12.05.2015

Sotep/11

Päätettävä tässä kokouksessa

§ 166

Sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle valtuutettu Ilkka Taipaleen Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveysviraston Työkykyselvitystä koskevasta valtuustoaloitteesta

HEL 2015-002469 T 00 00 03

Lausunto

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

”Aloitteessa mainittu eläkeyksikkö on Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveysviraston Työkykyselvitys –toimipiste. Kyseessä on siis sosiaali- ja terveysviraston pysyvä toimintayksikkö, ei projektiluonteinen toiminta. Työkykyselvityksen toiminta alkoi vuonna 1999.

Työkykyselvitys on palvellut vuodesta 2012 alkaen Helsingin kaupungin sosiaalitoimen ja Työvoiman palvelukeskuksen ohella myös Vantaan kaupungin sosiaalitoimen ja Työvoiman palvelukeskuksen asiakkaita. Työkykyselvityksen tehtävänä on tutkia ja arvioida ilmeisen työkyvyttömiä toimeentulotukea saavien ja pitkäaikaistyöttömien asiakkaiden työ- ja toimintakyky sekä sairauspäivärahan ja työkyvyttömyyseläkkeen saamisen mahdollisuudet sekä auttaa heitä edellä mainittujen etuuksien hakemisessa.

Työkykyselvityksen asiakkaita voivat olla helsinkiläiset toimeentulotuen saajat ja pitkäaikaistyöttömät asiakkaat, vankiloissa olevat ja päihdehuollon laitoksiin sijoitetut sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen palvelupisteiden ja työvoiman palvelukeskuksen kirjallisella läheteellä lähettämät asiakkaat. Työkykyselvitykset ja hakemusvaiheen valmistelu edellyttävät yksilöllistä, monipuolista, laajaa sosiaalista ja lääketieteellistä tiedonhankintaa sekä selvittelyä ja yhteistyötä tietojen koostamiseksi.

Työkykyselvityksen sosiaalityöntekijä tekee asiakkaasta sosiaalisen selvityksen työkyvyn arviointia varten ja ohjaa asiakkaan tarvittaviin tutkimuksiin sopimuserikoislääkärille ja tarvittaessa sopimusneuropsykologille. Sopimuslääkäri voi tarvittaessa kirjoittaa lähetteen lisä- ja jatkotutkimuksia varten erikoislääkäreille ja / tai kuvantamistutkimuksiin. Lopuksi erikoislääkäri kirjoittaa asiakkaan työkyvystä B-lääkärinlausunnon. Jos lääkärinlausunnossa asiakas arvioidaan työkyvyttömäksi, hänelle haetaan sairauspäivärahaa ja /tai työkyvyttömyyseläkettä. Työkykyselvityksen sosiaalityöntekijä huolehtii

asiakkaan työkykyselvitysprosessin kaikista vaiheista mukaan lukien mahdollinen valitusmenettely.

Sosiaali- ja terveyslautakunta päätti 10.3.2015 Työkykyselvityksen asiantuntijapalvelujen hankinnasta sopimuskaudelle 1.5.2015–30.4.2017. Sopimusta voidaan tilaajan niin päättäessä jatkaa kahdella optiovuodella. Sosiaali- ja terveysvirastolla on mahdollisuus irtisanoa sopimus kesken sopimuskauden, mikäli se on uuden sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämismallin vuoksi välttämätöntä. Hankinta sisältää fysiatriin, psykiatriin, neurologin, yleislääketieteen tai työterveyshuollon erikoislääkärin ja neuropsykologin suorittamia työ- ja toimintakyvyn arviointeja. Hankinnan vuosikustannus on n. 600 000 euroa.

Hankittavat palvelut sisältävät erikoislääkärien osalta tutustumisen tutkittavan asiakirjoihin, neuvottelut asiakkaan asiaa hoitavan sosiaalityöntekijän kanssa, varsinaisen tutkimuksen teon myös mahdollisesti tarvittavana kotikäyntinä, ohjaamiset tarvittaviin lisätutkimuksiin, lääkärinlausunnon kirjoittamisen ja konsultaation. Vuonna 2013 Työkykyselvityksessä toteutuneita erikoislääkärikäyntejä oli 749 ja neuropsykologikäyntejä 314.

Kuten edellä olevasta Työkykyselvityksen toiminnan kuvauksesta ilmenee, työkykyselvitys tapahtuu erittäin kiinteässä yhteydessä kunnan sosiaalitoimeen, mikä puoltaa toiminnan sijoittumista kunnalliseen organisaatioon.

Toisaalta Työkykyselvityksen toiminnan haasteellisuus ja vaadittava erikoisosaaminen puoltavat toiminnan organisoimista ylikunnallisesti. Tämä voidaan kuitenkin toteuttaa muutenkin kuin siirtämällä toiminnat erikoissairaanhoidon organisaatioon. Toiminnan siirtämien HUS:lle saattaisi heikentää yhteyttä kunnan sosiaali- ja terveystoimeen. Asiasta ei ole käyty keskusteluja HUS:n kanssa.

Tuleva sosiaali- ja terveydenhuollon rakenteita koskeva lainsäädäntö siirtäneenä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuun kuntaa suuremmalle toimijalle, jolloin työkykyselvitystoiminnan organisointi tulee uudelleen arvioitavaksi. Joka tapauksessa asia ei ole ajankohtainen ennen vuotta 2017, jolloin nykyinen erikoislääkäreiden ja neuropsykologin ostopalvelusopimus päättyy.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Työkykyselvityksen kohderyhmänä ovat henkilöt, joiden asianmukainen työ- ja toimintakyvyn selvittäminen ja palveluohjaus kaventaa terveys- ja hyvinvointieroja."

Esittelijä

virastopäällikkö
Hannu Juvonen

Lisätiedot

Jukka Pellinen, hallintoylilääkäri, puhelin: 310 42305
jukka.pellinen(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Lausunto on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Ilkka Taipale on tehnyt seuraavan sosiaali- ja terveysviraston Työkyyselvitystä koskevan valtuustoaloitteen:

”Helsingin sosiaali- ja terveysvirastolla on ollut kymmenisen vuotta ns. eläkeprojekti, jonka avulla on tutkittu pitkäaikaistyöttömien ja työvoiman ulkopuolella, pelkän toimeentulotuen varassa olevien työkyvyttömäksi arvioitujen henkilöiden eläke-edellytyksiä. Projektin kautta on päässyt työkyvyttömyyseläkkeelle jo yli 3000 henkilöä, kun tutkittuja on ollut ehken kaksinkertainen määrä.

Tämä ns. ELMA-projekti luotiin eduskunnan toimesta vuonna 2001. Koko maassa eläkkeelle on päässyt yli 20 000 henkilöä. Eräissä kunnissa eläkkeelle on päässyt yli prosentti väestöstä. Esimerkiksi Porissa yli tuhat henkilöä 70 000 asukkaasta. Prosentti koko maan väestöstä olisi yli 50 000 henkilöä.

Pulmana on ollut, että projektia ei ole organisoitu valtakunnallisesti eikä alueellisesti, joten sitä ei ole toteutettu kaikissa kunnissa, vaan on ollut riippuvainen yksittäisten sosiaalijohtajien tai työvoimatoimistojen johtajien mielipiteistä tai aktiivisuudesta. Nyt työvoimatoimistot ja työvoiman palvelukeskukset ovat lopettaneet selvittelyt ja siirtäneet vastuun terveyskeskuksille ja sosiaalitoimistoille, joilla ei ole aina taitoa hankkeen toteuttamiseen. Työttömien terveystarkastukset eivät riitä.

Nyt työmarkkinatuen maksaminen siirtyi vuoden 2015 alusta kuntien kokonaan maksettavaksi. Tällöin kysyntä eläke-edellytysten selvittelyyn kasvaa voimakkaasti.

Myös pääkaupunkiseudulla ja Uudenmaan kunnissa selvittelyitä tehdään kovin vaihtelevasti, jos lainkaan. Vantaan kaupunki on mattimyöhäsenä ostamaan Helsingin eläkeyksikön palveluksia.

Terveysten eriarvoisuuden poistamisessa sosiaalipoliittiset toimet ovat keskeisiä. Eläke-edellytysten selvittely kuuluu näihin.

Esitänkin, että Helsingin kaupunki pyrkisi siirtämään eläkeyksikön HUS:n alaisuuteen, jolloin se voitaisiin laajentaa koko HUS:n alueelle järjestelmällisesti. HUS:lla on yleislääketieteen laitos, neuropsykiatrinen ja päihdelääketieteellinen linja psykiatriassa, aivovamma- ja kuntoutusyksiköt sekä rtg- ja laboratorioskapasiteetti. ELMA-selvittelyt eivät ole kuitenkaan luonteeltaan vain kliinisiä, vaan sosiaalilääketieteellisiä. Ne voidaan tehdä vain yhteistyössä kuntien sosiaali- ja terveystoimen kanssa.

Eli kunnissa tehtäisiin peruskartoitus ja haastattelut ja koottaisiin potilaan asiakirjat. Selvitystyötä tekevät lääkärit ja neuropsykologit kiertäisivät sitten kunnissa tekemässä näitä selvittelyitä. Kunnat järjestävät myös tarpeelliset työkokeilut, kuntoutuvan työtoiminnan ja suojatyön jaksot.

Alueellinen järjestely takaisi myös lääkäreiden ja muun henkilökunnan koulutuksen monimutkaisten eläke-edellytysten selvittelyiden tekemiseen, jota nykyinen yksityislääkäreihin nojautuva hajanainen järjestelmä ei tee. Toki HUS voisi edelleen käyttää ostopalveluja.

Kun sosiaali- ja terveystoiminta integroidaan maassamme ja erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon yhteyttä lisätään, olisi HUS:n kehittämisenkin kannalta tärkeätä, että se ryhtyisi huolehtimaan asiasta.

Helsingin kaupungin eläkeyksiköllä on jo laaja kokemus hankkeesta ja se voisi olla kiteenä toiminnan laajentamisesta koko HUS:n alueelle.”

Kaupunginhallitus pyytää sosiaali- ja terveyslautakunnan lausuntoa 29.5.2015 mennessä.

Esittelijä

virastopäällikkö
Hannu Juvonen

Lisätiedot

Jukka Pellinen, hallintoylilääkäri, puhelin: 310 42305
jukka.pellinen(a)hel.fi